

Dr. sc. Slađana Aras Kramar, docent
Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

UREDBA (EU) BR. 650/2012 O NASLJEĐIVANJU: O PRIZNANJU ODNOSNO PRIHVAĆANJU I IZVRŠENJU ODLUKA, JAVNIH ISPRAVA I SUDSKIH NAGODBI TE EUROPSKOJ POTVRDI O NASLJEĐIVANJU

Sloboda kretanja unutar Europske unije (EU) dovodi do situacija da se sve veći broj osoba kreće iz jedne države članice u drugu radi zaposlenja ili života nakon umirovljenja, a što posljedično često može rezultirati odnosno rezultira time da su građani EU-a vlasnici imovine u različitim državama članicama. U slučaju smrti tih osoba otvaraju se brojna nasljednopravna pitanja s prekograničnim elementom. 4. 7. 2012. godine stoga je donesena Uredba br. 650/2012 o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju (SL EU, L 201, 27. 7. 2012.).

U radu će se analizirati i raspraviti otvorena pitanja uz Uredbu br. 650/2012 o nasljeđivanju, i to njezina pravila o priznanju ili, ako je to slučaj, prihvaćanju odluka, javnih isprava i sudskih nagodbi u nasljednim stvarima te izdavanju, sadržaju i učincima Europske potvrde o nasljeđivanju.

Ključne riječi: nasljeđivanje s prekograničnim elementom, Uredba br. 650/2012 o nasljeđivanju, priznanje i izvršenje odluka o nasljeđivanju, Europska potvrda o nasljeđivanju, postupak.

1. Uvod

Sloboda kretanja unutar Europske unije (u daljnjem tekstu: EU) dovodi do situacija da se sve veći broj osoba kreće iz jedne države članice u drugu radi zaposlenja ili života nakon umirovljenja, a što posljedično često može rezultirati odnosno rezultira time da su građani EU-a vlasnici imovine u različitim državama članicama. Tomu treba pridodati i sklapanje brakova među građanima EU-a koji su državljani različitih država članica ili njihovu prisutnost u državi članici koja nije država njihova državljanstva. U slučaju smrti tih osoba otvaraju se brojna nasljednopravna pitanja s prekograničnim elementom. Budući da europsko stanovništvo stari, problem je tim izraženiji.¹

1 Ocjenjeno je da otprilike 4,5 milijuna osoba umire svake godine u EU, a što obuhvaća imovinu u ukupnoj vrijednosti od 646 milijarde EUR godišnje. Osim toga, izneseno je da se razumno može pretpostaviti da otprilike 9-10 % nasljeđivanja od ukupnog broja (dakle, cca 450.000 slučajeva) uključuje međunarodno obilježje, a na što otpada imovina u ukupnoj vrijednosti od 123,3 milijarde EUR godišnje. Commission of the European Communities, *Commission Staff Working Document, Accompanying the Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on jurisdiction, applica-*

4. 7. 2012. godine stoga je donesena Uredba br. 650/2012 o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju.² Donošenju Uredbe br. 650/2012 o nasljeđivanju prethodile su dugotrajne aktivnosti te konzultacije unutar EU-a na ovom području. Ideja šireg prihvaćanja te ratifikacije Haških instrumenata među državama članicama, naime, očito se nije pokazala uspješnom.³ Prihvaćanje europskog instrumenta na području nasljeđivanja već je bilo određeno kao prioritet u „Bečkom akcijskom planu“ iz 1998. godine,⁴ a što je konkretizirano u programu nazvanom „Haški program: jačanje slobode, sigurnosti i pravde u Europskoj uniji“ donesenom na zasjedanju Europskog vijeća u Bruxellesu 4. i 5. studenoga 2004. godine.⁵ Tim je Programom istaknuta potreba donošenja europskog instrumenta koji bi se odnosio na pitanja mjerodavnog prava u nasljednim stvarima, uključujući i pitanja nadležnosti, uzajamnog priznavanja i izvršavanja odluka o nasljeđivanju, kao i kreiranja Europske potvrde o nasljeđivanju. Potom je uslijedio „Stockholmski program – otvorena i sigurna Europa u službi i zaštiti građana“.⁶ Stockholmski program donijelo je Europsko vijeće na sastanku u Bruxellesu 10. i 11. prosinca 2009. godine, a u cilju, među ostalim, širenja načela uzajamnog priznavanja na područje nasljeđivanja i oporuka uzimajući u obzir pravne sustave država članica, uključujući i javni poredak. Komisija je objavila 1. ožujka 2005.

ble law, recognition and enforcement of decisions and authentic instruments in matters of successions and of the introduction of a European Certificate of Succession, Summary of the Impact Assessment, SEC(2009) 411 final, Brussels, 14. 10. 2009., [http://www.europarl.europa.eu/RegData/docs_autres_institutions/commission_europeenne/sec/2009/0411/COM_SEC\(2009\)0411_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/docs_autres_institutions/commission_europeenne/sec/2009/0411/COM_SEC(2009)0411_EN.pdf) (18. 1. 2018.), str. 4.

2 Regulation (EU) No 650/2012 of the European Parliament and of the Council of 4 July 2012 on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of decisions and acceptance and enforcement of authentic instruments in matters of successions and on the creation of a European Certificate of Succession, SL EU, L 201, 27. 7. 2012., <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32012R0650> (19. 1. 2018.) (u daljnjem tekstu: Uredba br. 650/2012 o nasljeđivanju; Uredba br. 650/2012; Uredba). Napomena: u radu se koristi pojam „izvršenje“ i njegove izvedenice budući da je to pojam koji se koristi i u službenom prijevodu Uredbe na hrvatski jezik. Osim toga, to je termin koji se koristi u pravnim sustavima Bosne i Hercegovine.

3 Donesene su sljedeće konvencije na ovom području: Haška konvencija od 5. listopada 1961. o mjerodavnom pravu za oblik oporučnih raspolaganja, stupila na snagu 5. siječnja 1964., <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/full-text/?cid=40> (19. 1. 2018.), Haška konvencija od 2. listopada 1973. o međunarodnom upravljanju imovinom umrlih osoba, stupila na snagu 1. srpnja 1993., <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/full-text/?cid=83> (19. 1. 2018.), Haška konvencija od 1. srpnja 1985. o mjerodavnom pravu za *trust* i o njegovu priznanju, stupila na snagu 1. siječnja 1992., <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/full-text/?cid=59> (19. 1. 2018.), Haška konvencija od 1. kolovoza 1989. o mjerodavnom pravu za nasljeđivanje imovine umrlih osoba, nije još stupila na snagu, <https://www.hcch.net/en/instruments/conventions/full-text/?cid=62> (19. 1. 2018.).

4 *Vienna Action Plan* od 3. prosinca 1998., SL EU, C 19, 23. 1. 1999., <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A31999Y0123%2801%29> (19. 1. 2018.).

5 *The Hague Programme: strengthening freedom, security and justice in the European Union*, SL EU, C 53, 3. 3. 2005., <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52005XG0303%2801%29> (22. 1. 2018.).

6 *The Stockholm Programme – An open and secure Europe serving and protecting citizens*, SL EU, C 115, 4. 5. 2010., <http://www.eurojust.europa.eu/doclibrary/EU-framework/EUframeworkgeneral/The%20Stockholm%20Programme%202010/Stockholm-Programme-2010-EN.pdf> (22. 1. 2018.).

godine „Zelenu knjigu o nasljeđivanju i oporukama“ koja je sadržavala upitnik koji se odnosio na načela i pravila mjerodavnog prava, uključujući i pravila o nadležnosti te priznavanju i izvršavanju odluka o nasljeđivanju, a koje je trebalo uzeti u obzir prilikom izrade novog europskog instrumenta.⁷ Uz to, Njemački javnobilježnički institut u rujnu/studenom 2002. godine izradio je opsežnu studiju o mjerodavnom pravu u nasljednim stvarima u EU.⁸ 2009. godine objavljen je Prijedlog Uredbe o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju.⁹ Pritom je *Max Planck* institut za komparativno i međunarodno privatno pravo izradio opsežan komentar toga Prijedloga Uredbe o nasljeđivanju, s prijedlozima za izmjene i dopune.¹⁰

Uredba br. 650/2012 o nasljeđivanju sadrži odredbe o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznanju ili, ako je to slučaj, prihvaćanju, izvršivosti i izvršenju odluka, javnih isprava i sudskih nagodbi u nasljednim stvarima te o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju. Cilj je, naime, Uredbe br. 650/2012 o nasljeđivanju olakšati pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta uklanjanjem prepreka slobodnom kretanju osoba koje se trenutačno susreću s poteškoćama u ostvarivanju svojih prava u kontekstu nasljeđivanja koje ima prekogranični element. Uz to, građani EU-a moraju imati mogućnost unaprijed organizirati svoje nasljeđivanje te je potrebno učinkovito zaštititi prava nasljednika i legatara,¹¹ drugih osoba bliskih umrloj osobi te vjerovnika ostavine (t. 7., t. 80. Preambule Uredbe). Pritom je potrebno istaknuti da je Uredba br. 650/2012 prihvatila načelo jedinstva ostavine, odnosno, radi pravne sigurnosti i izbjegavanja fragmentacije u nasljeđivanju, mjerodavno pravo prema Uredbi br. 650/2012 o nasljeđivanju trebalo bi urediti nasljeđivanje u cijelosti, svu imovinu

7 *Green Paper on Succession and Wills*, COM(2005) 65 final, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52005DC0065> (22. 1. 2018.).

8 Deutsches Notarinstitut, *Étude de droit comparé sur les règles de conflits de juridictions et de conflits de lois relatives aux testaments et successions dans les Etats membres de l'Union Européenne*, Würzburg, 18. 9./8. 11. 2002., http://ec.europa.eu/civiljustice/publications/docs/testaments_successions_fr.pdf (22. 1. 2018.).

9 *Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of decisions and authentic instruments in matters of successions and the creation of a European Certificate of Succession*, COM(2009) 154 final, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52009PC0154> (22. 1. 2018.) (u daljnjem tekstu: Prijedlog Uredbe o nasljeđivanju).

10 Max Planck Institute for Comparative and International Private Law, *Comments on the European Commission's Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of decisions and authentic instruments in matters of succession and the creation of a European Certificate of Succession*, Hamburg, 26. 3. 2010., <http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/201005/20100526ATT75035/20100526ATT75035EN.pdf> (22. 1. 2018.).

11 U objavljenom službenom prijevodu Uredbe br. 650/2012 o nasljeđivanju na hrvatski jezik koriste se pojmovi „legatar“ odnosno „legat“ (v. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:32012R0650&from=EN> (22. 1. 2018.)). Treba napomenuti da je u Zakonu o nasljeđivanju Republike Hrvatske (Narodne novine RH, br. 48/03, 163/03, 35/05 – v. čl. 1164. st. 1. Zakona o obveznim odnosima, 127/13, 33/15) zakonski pojam i „zapisovnik“ odnosno „zapis“. U radu će se koristiti terminologija objavljenog službenog prijevoda Uredbe br. 650/2012.

koja čini ostavinu, bez obzira na vrstu imovine i na to je li imovina smještena u drugoj državni članici ili u trećoj državi (t. 37. Preambule Uredbe).

Radi ispravne te ujednačene primjene Uredbe br. 650/2012 donesena je i Provedbena uredba Komisije (EU) br. 1329/2014 od 9. prosinca 2014. o uspostavi obrazaca iz Uredbe (EU) br. 650/2012 o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju¹² koja sadrži obrasce za ovjeru odluke o nasljeđivanju, odnosno sudske nagodbe i javne isprave u nasljednim stvarima, kao i zahtjeva te Europske potvrde o nasljeđivanju.

U radu će se analizirati i raspraviti otvorena pitanja uz Uredbu br. 650/2012 o nasljeđivanju, i to njezina pravila o priznanju ili, ako je to slučaj, prihvaćanju odluka, javnih isprava i sudskih nagodbi u nasljednim stvarima te izdavanju, sadržaju i učincima Europske potvrde o nasljeđivanju (u daljnjem tekstu: Potvrda). Analizi i raspravi o priznanju odnosno prihvaćanju i izvršenju odluka, javnih isprava i sudskih nagodbi u nasljednim stvarima te o Potvrdi prethodi analiza materijalnog, teritorijalnog i vremenskog područja primjene Uredbe br. 650/2012 o nasljeđivanju. Osim toga, sumarno će se prikazati i odredbe Uredbe br. 650/2012 o nadležnosti i mjerodavnom pravu.

2. Materijalno, teritorijalno i vremensko područje primjene

U odnosu na materijalno područje primjene, Uredba br. 650/2012 primjenjuje se na sve građanskopravne aspekte nasljeđivanje za slučaj smrti (čl. 1. st. 1. reč. 1. Uredbe), točnije, na sve oblike prijenosa imovine, prava i obveza za slučaj smrti, bilo dobrovoljnim prijenosom raspolaganjem imovinom za slučaj smrti, bilo prijenosom zakonskim nasljeđivanjem (čl. 3. st. 1. a) Uredbe). Uredbom je, dakle, prihvaćen široki koncept pojma nasljeđivanja.¹³ S druge strane, Uredba se ne primjenjuje na porezne, carinske ili upravne stvari javnoga prava (čl. 1. st. 1. reč. 2. Uredbe).¹⁴

Osim toga, izrijekom su isključenje sljedeće stvari iz područja primjene Uredbe: (a) status fizičkih osoba, kao i obiteljski odnosi i odnosi za koje se prema pravu mjerodavnom za te odnose smatra da imaju usporedive učinke; (b) pravna i

12 Commission Implementing Regulation (EU) No 1329/2014 of 9 December 2014 establishing the Forms referred to in Regulation (EU) No 650/2012 of the European Parliament and of the Council on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of decisions and acceptance and enforcement of authentic instruments in matters of succession and on the creation of a European Certificate of Succession, SL EU, L 359, 16. 12. 2014., <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32014R1329> (22. 1. 2018.) (u daljnjem tekstu: Provedbena uredba br. 1329/2014).

13 Treba, međutim, primijetiti da se Uredba br. 650/2012 ne primjenjuje na formalnu valjanost usmenih raspolaganja imovinom za slučaj smrti (čl. 1. st. 2. f) Uredbe).

14 Nacionalno pravo države članice stoga određuje obračun i plaćanje poreza i ostale obveze javnopravne prirode, posebice jesu li to porezi koje je trebao platiti umrli u trenutku smrti ili neka vrsta poreza na nasljeđivanje kojeg treba platiti iz ostavine ili kojega trebaju platiti nasljednici. Osim toga, nacionalno pravo države članice određuje može li se predaja imovine nasljednicima u skladu s Uredbom ili upis promjena u odgovarajuće upisnike, poput zemljišnih knjiga, učiniti ovisnim o plaćanju poreza (v. t. 10. Preambule Uredbe).

poslovna sposobnost¹⁵ fizičkih osoba, osim posebni oblici te sposobnosti na području nasljednog prava;¹⁶ (c) pitanja nestanka, odsutnosti i presumirane smrti fizičke osobe; (d) pitanja režima bračne stečevine i imovinskih režima odnosa za koje se prema pravu mjerodavnom za te odnose smatra da imaju usporedive učinke kao brak; (e) obveze uzdržavanja, osim onih koje nastaju za slučaj smrti; (f) formalna valjanost usmenih raspolaganja imovinom za slučaj smrti;¹⁷ (g) imovinska prava i koristi koji nastaju ili se prenose na drugi način koji nije nasljeđivanje, poput darovanjem, putem zajedničkog vlasništva s pravom prelaska na preživjele osobe, planova umirovljenja, ugovora o osiguranju i sličnih ugovora, ne dovodeći u pitanje obveze vraćanja ili obračunavanja darova, predujmova ili legata prilikom utvrđivanja nasljednih dijelova, a na koje bi se primjenjivalo pravo mjerodavno za nasljeđivanje prema Uredbi (t. 14. Preambule Uredbe, čl. 23. st. 2. i) Uredbe); (h) pitanja koja uređuje pravo trgovačkih društava i drugih tijela s pravnom osobnošću ili bez nje, poput klauzula u osnivačkim aktima i statutima trgovačkih društava i drugih tijela s pravnom osobnošću ili bez nje koji određuju što će biti s udjelima u slučaju smrti članova; (i) likvidacija, brisanje ili spajanje trgovačkih društava i drugih tijela s pravnom osobnošću ili bez nje; (j) uspostava, upravljanje i likvidacija zaklada (*trusts*);¹⁸ (k) priroda stvarnih prava;¹⁹ te (l) bilo koje upisivanje u upisnik prava na nepokretnoj i pokretnoj imovini, uključujući zahtjeve za takav upis te učinke upisa ili propust da se zahtjeva upis takvih prava u upisnik (čl. 1. st. 2. Uredbe).

Treba primijetiti da su iz područja primjene Uredbe isključenja pitanja postojanja braka ili drugih obiteljskih odnosa, ili pak odnosa koje prema pravu mjerodavnom za te odnose imaju usporedive učinke. Ako bi se u konkretnom slučaju pred nadležnim tijelom države članice pojavilo koje od tih pitanja (najčešće vezano uz prvi nasljedni red), onda bi ih nadležno tijelo rješavalo prema pravilima o prethodnom pitanju

15 U službenom prijevodu Uredbe br. 650/2012 o nasljeđivanju na hrvatski jezik pojam „legal capacity“ preveden je (samo) kao „pravna sposobnost“. Ovdje se, međutim, ne bi radilo o „pravnoj“ već „poslovnoj“ sposobnosti.

16 Uredba br. 650/2012 o nasljeđivanju primjenjuje se na sposobnost nasljeđivanja (čl. 23. st. 2. c) Uredbe) te sposobnost osobe koja raspolaže imovinom za slučaj smrti za takvo raspolaganje, kao i na posebne razloge zabrane osobi koja raspolaže za slučaj smrti na takvo raspolaganje u korist određenih osoba ili osobi stjecanje ostavine od osobe koja raspolaže za slučaj smrti (čl. 26. st. 1. a) i b) Uredbe) (v. čl. 1. st. 2. b) Uredbe).

17 Uredba br. 650/2012 propisuje mjerodavno pravo za formalnu valjanost raspolaganja za slučaj smrti, ali se to odnosi samo na ona raspolaganja koja su učinjena u pisanom obliku (v. čl. 27. Uredbe).

18 Kada je zaklada, međutim, uspostavljena oporukom ili na temelju zakonskog nasljeđivanja, na podjelu ostavine i utvrđivanje nasljednika (korisnika) primjenjuje se mjerodavno pravo za nasljeđivanje prema Uredbi br. 650/2012 (t. 13. Preambule Uredbe).

19 Uredba br. 650/2012 o nasljeđivanju ne utječe na ograničeni broj (*numerus clausus*) stvarnih prava poznatih u nacionalnim pravima nekih država članica EU-a. Stoga se od države članice ne zahtijeva priznanje stvarnog prava na imovini koja je smještena u toj državi članici ako odnosno stvarno pravo nije poznato u njezinom pravnom sustavu (t. 15. Preambule Uredbe, čl. 1. st. 2. j) Uredbe). Uredba propisuje prilagodbu nepoznatog stvarnog prava najbližem odgovarajućem stvarnom pravu u pravnom sustavu te druge države članice u cilju omogućavanja nasljednicima uživanje prava koja su nastala ili su na njih prenesena nasljeđivanjem (t. 16. Preambule Uredbe, čl. 31. Uredbe). O tome v. i Köhler, A., *General private international law institutes in the EU Succession Regulation – Some remarks*, Anali Pravnog fakulteta Univerziteta u Zenici, 9(2016), 18, <http://www.prf.unze.ba/Docs/Anali/Analibr18god9/9.pdf> (23. 1. 2018.), str. 180-182.

primjenjujući kolizijska pravila foruma (*lex fori*), ako odnosna pitanja (već) nisu harmonizirana na području EU-a.^{20 21} Također, Uredba br. 650/2012 o nasljeđivanju ne primjenjuje se na pitanja režima bračne stečevine i imovinskih režima odnosa za koje se prema pravu mjerodavnom za te odnose smatra da imaju usporedive učinke kao brak. Nadležno tijelo prema Uredbi trebalo bi, međutim, uzeti u obzir prestanak režima bračne stečevine ili sličnog imovinskog režima ostavitelja prilikom utvrđivanja njegove ostavine i odgovarajućih nasljednih dijelova (t. 12. Preambule Uredbe). Stoga bi se i pitanja režima bračne stečevine odnosno imovinskog režima odnosa usporedivog s brakom rješavala kao prethodna pitanja, i to – nakon donošenja Uredbe Vijeća (EU) 2016/1103 od 24. lipnja 2016. o provedbi pojačane suradnje u području nadležnosti, mjerodavnog prava te priznavanja i izvršenja odluka u stvarima bračnoimovinskih režima,²² prema kolizijskim pravilima citirane Uredbe među državama članicama koje sudjeluju u pojačanoj suradnji.^{23 24}

Zahtjevi za upis u upisnik prava na pokretnoj i nepokretnoj imovini isključeni su iz materijalnog područja primjene Uredbe br. 650/2012 o nasljeđivanju. Pravo države članice u kojoj se nalazi upisnik (poput zemljišnih knjiga za nekretnine) mjerodavno je za određivanje nadležnih tijela te pretpostavaka i postupka upisa (t. 18. Preambule Uredbe). Pritom bi, među ostalim, Potvrda izdana prema Uredbi predstavljala valjanu ispravu za upis.²⁵ Također, učinci upisa prava u upisnik – poput njegove deklaratorne ili konstitutivne naravi – isključeni su iz područja primjene Uredbe br. 650/2012 o nasljeđivanju (t. 19. Preambule Uredbe).

U odnosu na teritorijalno područje primjene, Uredba br. 650/2012 primjenjuje

20 Usp. Popescu, D. A., *Guide on international private law in successions matters*, Magic Print, Alina Chițală – Onești, 2014, <http://old.just.ro/LinkClick.aspx?fileticket=Sr4HhCRh6zU%3D&tabid=2980> (23. 1. 2018.), str. 12. V. i Köhler, A., *op. cit.* u bilj. 19, str. 172-175.; V. i Dutta, A., *Novo međunarodno nasljedno pravo Evropske unije – prvo čitanje Uredbe o nasljednom pravu*, Nova pravna revija, 2013, 2, <http://nova-pravna-revija.info/bhs/NPR/Journal/Article/9206ceaf-8311-4278-9a84-6094090513fd> (23. 1. 2018.), str. 19.

21 Na području određivanja mjerodavnog prava za razvod braka te zakonsku rastavu donesena je Uredba Vijeća (EU) br. 1259/2010 od 20. prosinca 2010. o provedbi pojačane suradnje u području prava primjenljivog na razvod braka i zakonsku rastavu, SL EU, L 343, 29. 12. 2010., <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32010R1259&from=HR> (23. 1. 2018.).

22 Council Regulation (EU) 2016/1103 of 24 June 2016 implementing enhanced cooperation in the area of jurisdiction, applicable law and the recognition and enforcement of decisions in matters of matrimonial property regimes, SL EU, L 183, 8. 7. 2016., <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R1103&from=HR> (23. 1. 2018.) (u daljnjem tekstu: Uredba 2016/1103).

23 Prema čl. 4. Uredbe 2016/1103, kada je pred sudom države članice pokrenut postupak u stvarima nasljeđivanja bračnog druga na temelju Uredbe br. 650/2012 o nasljeđivanju, sudovi te države nadležni su za odlučivanje u stvarima bračnoimovinskog režima povezanim s tim predmetom nasljeđivanja.

24 V. države članice koje sudjeluju u pojačanoj suradnji u: Odluka Vijeća (EU) 2016/954 od 9. lipnja 2016. o odobrenju pojačane suradnje u području nadležnosti, mjerodavnog prava te priznavanja i izvršenja odluka o imovinskim režimima međunarodnih parova, što obuhvaća stvari koje se odnose na bračnoimovinske režime i imovinske posljedice registriranih partnerstava, SL EU, L 159, 16. 6. 2016., <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016D0954&from=HR> (23. 1. 2018.).

25 O Potvrdi v. *infra ad* 6.

se u svim državama članicama EU-a, osim u Danskoj,²⁶ Ujedinjenom Kraljevstvu te Irskoj.²⁷

U skladu sa čl. 83. st. 1. Uredbe br. 650/2012, Uredba se primjenjuje na nasljeđivanje osoba koje su umrle 17. kolovoza 2015. godine ili nakon toga datuma. Pritom Uredba sadrži i posebne odredbe za slučaj izbora mjerodavnog prava za nasljeđivanje te raspolaganja imovinom za slučaj smrti, a koji su izvršeni prije 17. kolovoza 2015. godine.²⁸

3. Nadležnost i mjerodavno pravo: sumarni prikaz

Odredbe o mjerodavnom pravu te nadležnosti Uredbe br. 650/2012 o nasljeđivanju temelje se na ideji da tijelo koje odlučuje o nasljeđivanju primjenjuje svoje pravo (*lex fori*) (t. 27. Preambule Uredbe). Stoga je uobičajeno boravište u vrijeme smrti ostavitelja opća poveznica za utvrđivanje kako nadležnosti tako i mjerodavnog prava za nasljeđivanje (čl. 4., čl. 21. st. 1. Uredbe). Različito od nekih europskih instrumenta iz područja pravosudne suradnje, Uredba br. 650/2012 sadrži i kriterije prema kojima bi se trebalo cijeniti „uobičajeno boravište“, a koji su očito inspirirani praksom Suda EU-a o tome pitanju.²⁹

Prema t. 24. Preambule Uredbe, tijelo koje odlučuje o nasljeđivanju u cilju utvrđivanja uobičajenog boravišta trebalo bi napraviti ukupnu procjenu životnih okolnosti ostavitelja tijekom posljednjih godina njegovog života i u trenutku njegove smrti, uzimajući u obzir sve relevantne činjenice, posebice trajanje prisutnosti, kao i element stalnosti, ostavitelja u odnosnoj državi članici te uvjete i razloge za tu prisutnost. Osim toga, istaknuto je da tako utvrđeno uobičajeno boravište bi trebalo imati blisku i stabilnu vezu s odnosnom državom članicom, uzimajući u obzir ciljeve Uredbe. Unatoč tomu, praksa ukazuje na okolnost da ocjena je li ostavitelj imao uobičajeno boravište u trenutku smrti u određenoj državi članici predstavlja (ponekad) izazov za nadležna tijela odnosne države članice.

Treba istaknuti da Uredba br. 650/2012 o nasljeđivanju uzima u obzir

26 V. Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union, Protocol (No 22) on the Position of Denmark, SL EU, C 326, 26. 10. 2012., <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12012E%2FPRO%2F22> (22. 1. 2018.). v. t. 83. Preambule Uredbe.

27 V. Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union, Protocol (No 21) on the Position of the United Kingdom and Ireland in Respect of the Area of Freedom, Security and Justice, SL EU, C 202, 7. 6. 2016., <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A12016E%2FPRO%2F21> (22. 1. 2018.). v. t. 82. Preambule Uredbe.

28 V. čl. 83. st. 2. – 4. Uredbe.

29 V. posebice predmet C-523/07, A, [2009] ECR I-2805 od 2. travnja 2009., <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=73639&pageIndex=0&doclang=EN&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=814531> (23. 1. 2018.); predmet C-497/10 PPU, *Mercredi v. Chaffe*, [2010] ECR I-14309 od 22. prosinca 2010., <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=83470&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=814531> (23. 1. 2018.).

okolnost da različita tijela u pojedinim državama članicama imaju nadležnost u nasljednim stvarima te pojmu „sud“ pripisuje široko značenje: ono obuhvaća ne samo sudove u pravom smislu riječi, nego i javne bilježnike ili registarske urede, odnosno sva ostala tijela i pravne stručnjake s nadležnošću u nasljednim stvarima koji izvršavaju pravosudne funkcije ili postupaju u skladu s prenesenim ovlastima od strane pravosudnog tijela ili postupaju pod nadzorom pravosudnog tijela, uz uvjet da takva druga tijela i pravni stručnjaci jamče nepristranost i pravo svih stranaka na saslušanje i pod uvjetom da njihove odluke prema pravu države članice u kojoj djeluju: (a) mogu biti predmet žalbe ili revizije od strane pravosudnog tijela, te (b) imaju sličnu valjanost i učinak kao i odluka pravosudnog tijela u istoj stvari (t. 20. Preambule Uredbe, čl. 3. st. 2. Uredbe).³⁰

Osim opće odredbe o nadležnosti, Uredba br. 650/2012 sadrži i odredbe o prorogaciji nadležnosti (čl. 5. Uredbe), supsidijarnoj nadležnosti (čl. 10. Uredbe) te odredbe o *forum necessitatis* (čl. 11. Uredbe). Također, Uredbom su propisana i pitanja primjene prava koje je u bližoj vezi s ostaviteljem (čl. 21. st. 2. Uredbe), kao i izbora mjerodavnog prava za nasljeđivanje (čl. 22. Uredbe).

4. Priznanje i izvršenje odluka o nasljeđivanju

Uredba br. 650/2012 o nasljeđivanju, različito od pojedinih europskih instrumenata koji su ukinuli sustav egzekvature, uređuje pojednostavnjeni postupak egzekvature. Tako odluka o nasljeđivanju donesena u jednoj državi članici priznat će se u drugoj državi članici bez provođenja ikakvog posebnog postupka (čl. 39. st. 1. Uredbe). Pritom pod pojmom „odluka“ Uredba podrazumijeva svaku odluku o nasljednoj stvari koju je donio sud države članice,³¹ neovisno kako se odluka zvala, uključujući odluku o troškovima ili izdacima službenika suda (čl. 3. st. 1. g) Uredbe). Odluka o nasljeđivanju, međutim, neće se priznati ako postoji koji od razloga za odbijanje priznanja.

Razlozi za odbijanje priznanja su: (a) ako je priznanje odluke u očitaj suprotnosti s javnim poretom države članice u kojoj se priznanje traži;³² (b) ako je donesena u odsutnosti tuženika, a tuženiku koji se nije upustio u postupak nije pravodobno dostavljeno pismo o pokretanju postupka ili drugo odgovarajuće pismo te na način koji mu omogućuje da pripremi svoju obranu, osim ako tuženik nije pokrenuo postupak za osporavanje odluke kada je za to imao mogućnost;³³ (c) ako je odluka

30 V. komentar u odnosu na definiciju „sud“ sadržanu u Prijedlogu Uredbe o nasljeđivanju u: Max Planck Institute for Comparative and International Private Law, *op. cit.* u bilj. 10, str. 32-33. O nadležnosti javnih bilježnika u nasljednim stvarima v. i u: Ivanc, T.; Kraljić, S., *European certificate of succession – Was there a need for a European intervention?*, Anali Pravnog fakulteta Univeziteta u Zenici, 9(2016), 18, <http://www.pr.f.unze.ba/Docs/Anali/Analibr18god9/13.pdf> (23. 1. 2018.), str. 256-257; Popescu, D. A., *op. cit.* u bilj. 20, str. 30-32.

31 O pojmu „sud“ u kontekstu Uredbe br. 650/2012 o nasljeđivanju v. *supra ad 3*.

32 Za probleme u njemačkoj praksi u odnosu na primjenu islamskog prava o nasljeđivanju koje, npr., predviđa manji nasljedni dio za ženske nasljednike u odnosu na muške nasljednike v. u: Köhler, A., *op. cit.* u bilj. 19, str. 186-188.

33 „Odsutnost tuženika“ bi se trebala tumačiti u svjetlu prakse Suda EU-a u primjeni – u prvom redu – Briselske konvencije/Uredbe Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o nadležnosti, priznavanju

nespojiva s odlukom koja je donesena u postupku između istih stranaka u državi članici u kojoj se traži priznanje; (d) ako je odluka nespojiva s prethodnom odlukom koja je donesena u drugoj državi članici ili u trećoj državi u postupku o istom predmetu i između istih stranaka, i to ako prethodna odluka ispunjava propisane uvjete za priznanje u državi članici u kojoj se traži priznanje (čl. 40. Uredbe). Treba primijetiti, posebice uzimajući u obzir čl. 40. b) Uredbe da su razlozi za odbijanje priznanja, kao i postupak proglašenja izvršivosti, koncipirani imajući u vidu parnični, sporni postupak, odnosno ispuštajući iz vida da se kod ostavinskog postupka radi o nespornom postupku u kojem najčešće sudjeluje više stranaka. Umjesto „tuženika“ stoga bi bilo pravilnije govoriti o „zainteresiranoj stranci“.³⁴

Posebnu pozornost kao razlog za odbijanje priznanja odluke o nasljeđivanju, također, zaslužuje odredba o javnom poretku (čl. 40. a) Uredbe). Prema t. 58. Preambule Uredbe, sudovi odnosno druga nadležna tijela ne bi smjela primijeniti iznimku javnog poretka kako bi odbili priznati ili izvršiti odluku o nasljeđivanju iz druge države članice ako bi takvo postupanje bilo u suprotnosti s Poveljom EU-a o temeljnim pravima.³⁵

Odluka donesena u državi članici i koja je izvršiva u toj državi članici izvršiva je i u drugoj državi članici kada je na zahtjev jedne od zainteresiranih stranaka tamo proglašena izvršivom (čl. 43. Uredbe). Zahtjev za proglašenje izvršivosti odluke podnosi se sudu ili nadležnome tijelu države članice izvršenja o čemu ta država članica izvješćuje Komisiju u skladu sa čl. 78. Uredbe o nasljeđivanju (čl. 45. st. 1. Uredbe). Zahtjevu za proglašenje izvršivosti odluke o nasljeđivanju prilaže se primjerak odluke koji ispunjava uvjete potrebne za utvrđivanje njezine autentičnosti te ovjera koju izdaju sud ili nadležno tijelo države članice podrijetla na obrascu koji je sastavi dio Provedbene uredbe br. 1329/2014 (čl. 46. st. 3. Uredbe).³⁶ Ako sud ili nadležno tijelo to zatraži, prilaže se prijevod tih isprava (čl. 47. st. 2. Uredbe). Postupak za proglašenje izvršivosti odluke o nasljeđivanju uređuje pravo države članice izvršenja (čl. 46. st. 1. Uredbe). Pritom podnositelj zahtjeva ne mora imati poštansku adresu niti punomoćnika u državi članici izvršenja (čl. 46. st. 2. Uredbe).

Odluka o nasljeđivanju proglašava se izvršivom bez odgode, odmah po ispunjavanju formalnosti propisanih Uredbom (čl. 48. Uredbe). Također, u tom postupku proglašenja izvršivosti odluke ne ispituju se razlozi za odbijanje priznanja niti je stranka prema kojoj se zahtjeva izvršenje odluke u tom stadiju postupka ovlaštena podnositi ikakve prigovore odnosno podneske (čl. 48. Uredbe). Podnositelj zahtjeva odmah se obavještava o odluci o zahtjevu za proglašenje

i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL EU, L 12, 16. 1. 2001.) (v. predmet C-474/93, *Hengst Import BV v Anna Maria Campese*, [1995] ECR I-2113 od 13. srpnja 1995., <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61993CJ0474> (25. 1. 2018.)).

³⁴ Usp. Dutta, A., *op. cit.* u bilj. 20, str. 19-20.

³⁵ Charter of fundamental rights of the European Union, SL EU, C 202, 7. 6. 2016., <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:12016P/TXT&from=HR> (23. 1. 2018.). U tom kontekstu posebice se ističe čl. 21. o zabrani svakog oblika diskriminacije.

³⁶ V. Prilog 1. Provedbene uredbe br. 1329/2014. Uredba br. 650/2012 o nasljeđivanju posebno propisuje slučajeve kada ovjera odluke o nasljeđivanju nije podnesena; dakle, podnošenje ovjere na europskom obrascu je fakultativno (v. čl. 47. Uredbe).

izvršivosti u skladu s postupkom propisanim pravom države članice izvršenja (čl. 49. st. 1. Uredbe). Odluka o izvršivosti dostavlja se stranci prema kojoj se traži izvršenje, uz odluku o nasljeđivanju u prilogu ako odluka nije već prije dostavljena toj stranci (čl. 49. st. 2. Uredbe).

Nakon što se strankama dostavi odluka o proglašenju izvršivosti odluke, svaka stranka može podnijeti žalbu protiv te odluke (čl. 50. st. 1. Uredbe). Žalba se podnosi sudu države članice izvršenja o kojem je ta država članica obavijestila Komisiju u skladu sa čl. 78. Uredbe (čl. 50. st. 2. Uredbe). Propisan je rok od 30 dana od dostave odluke za podnošenje žalbe, a ako stranka protiv koje se zahtijeva izvršenje nema domicil u državi članici u kojoj je proglašena izvršivost odluke, nego u drugoj državi članici,³⁷ rok za podnošenje žalbe je 60 dana i započinje teći od dana dostave odluke osobno stranci ili u mjestu njezina boravišta. Taj se rok ne može produljiti zbog udaljenosti (čl. 50. st. 5. Uredbe). O žalbi se odlučuje prema pravilima kontradiktornog postupka (čl. 50. st. 3. Uredbe). U povodu žalbe, sud može odbiti žalbu ili prihvatiti žalbu i ukinut odluku o izvršivosti samo zbog razloga navedenih u čl. 40. Uredbe o nasljeđivanju (razlozi za odbijanje priznanja; čl. 52. reč. 1. Uredbe). Odluku o žalbi sud donosi bez odgode (čl. 52. reč. 2. Uredbe).³⁸

Radi osiguranja tražbine, podnositelj zahtjev može uvijek zahtijevati privremene mjere u skladu s pravom države članice izvršenja pa i kada nije tražio proglašenje izvršivosti odluke o nasljeđivanju (čl. 54. st. 1. Uredbe). Uredba o nasljeđivanju sadrži i odredbe o djelomičnom proglašenju izvršivosti odluke (čl. 55. Uredbe) te o zabrani traženja osiguranja, jamstva ili pologa na temelju okolnosti stranog državljanstva stranke koja zahtijeva priznanje, proglašenje izvršivosti odnosno izvršenje odluke ili pak okolnosti da nema domicil ili boravište u državi članici izvršenja (čl. 57. Uredbe), kao i naplaćivanja pristojba i naknada u postupku proglašenja izvršivosti odluke prema vrijednosti konkretnog postupka (čl. 58. Uredbe). Osim toga, Uredba je propisala zabranu preispitivanja merituma stvari (čl. 41. Uredbe), kao i mogućnost zastajanja s postupkom priznanja odnosno izvršenja odluke o nasljeđivanju zbog podnesenog pravnog lijeka (čl. 42., čl. 53. Uredbe).

5. Posebno o javnim ispravama i sudskim nagodbama u nasljednim stvarima

U cilju uvažavanja različitih sustava rješavanja nasljednopravnih stvari u državama članicama EU-a, Uredba br. 650/2012 o nasljeđivanju uzima u obzir i javne/autentične isprave (poput, npr., ugovora među strankama o podjeli ostavine, oporuka i ugovora o nasljeđivanju, izjava o prihvaćanju ili odricanju od nasljedstva). Posebna je, naime, vrijednost Uredbe u izjednačavanju javnih isprava sastavljenih u drugoj državi članici s javnim ispravama države članice foruma.

Prema čl. 3. st. 1. i) Uredbe, „javna isprava” podrazumijeva ispravu o nasljednoj stvari koja je službeno sastavljena ili registrirana kao javna isprava u državi članici i čija se autentičnost odnosi na potpis i sadržaj javne isprave te koju je utvrdilo

³⁷ Radi utvrđivanja ima li stranka domicil u državi članici izvršenja za potrebe postupka proglašenja izvršivosti odluke (čl. 45. – čl. 58. Uredbe), sud pred kojim je pokrenut postupak primjenjuje nacionalno pravo te države članice (čl. 44. Uredbe).

³⁸ Odluka o žalbi može se osporavati samo u postupku o kojem je država članica obavijestila Komisiju u skladu sa čl. 78. Uredbe (čl. 51. Uredbe).

državno tijelo ili drugo tijelo koje je u tu svrhu ovlastila država članica podrijetla.

Javna isprava sastavljena u državi članici ima jednaku dokaznu snagu u drugoj državi članici kao što ima u državi članici podrijetla, ili učinak koji je tome najbliži, pod uvjetom da to nije očito u suprotnosti s javnim poretком države članice u kojoj se traži prihvaćanje te isprave (čl. 59. st. 1. reč. 1. Uredbe).³⁹ Prilikom utvrđivanja dokazne snage javne isprave u drugoj državi članici trebalo bi, dakle, uzeti u obzir prirodu i opseg dokazne snage te javne isprave u državi članici podrijetla (t. 61. Preambule Uredbe). Ako je u pravu države članice podrijetla propisan dokazni učinak javnoj ispravi koji ona nema prema pravu države članice prihvaćanja, budući da se u čl. 59. st. 1. reč. 1. alternativno upućuje na „najsličniji učinak“ koji ta isprava može imati u državi članici podrijetla, trebalo bi uzeti da se ispravi ne može priznati jača dokazana snaga od one koja je predviđena u pravu države članice u kojoj se traži njezino prihvaćanje.⁴⁰ Pritom osoba koja želi koristiti javnu ispravu u drugoj državi članici može tražiti od tijela koje izdaje javnu ispravu u državi članici podrijetla ispunjavanje obrasca koji opisuje dokaznu snagu koju javna isprava ima u državi članici podrijetla, a koji je sastavni dio Provedbene uredbe br. 1329/2014 (čl. 59. st. 1. reč. 2. Uredbe).⁴¹

Treba istaknuti da se autentičnost javne isprave može osporavati samo pred sudovima države članice podrijetla, i to prema pravu te države (čl. 59. st. 2. reč. 1. Uredbe). Pritom je pojam „autentičnost“ autonomni koncept koji obuhvaća elemente poput istinitosti isprave, formalnih zahtjeva za ispravu, ovlasti tijela koja su sačinila ispravu i postupak u kojem je ona sačinjena (t. 62. Preambule Uredbe). Također, taj bi pojam obuhvaćao i činjenične elemente koje je u ispravi zabilježilo ovlašteno tijelo, poput činjenice da su se određene stranke pojavile pred tim tijelom određenog datuma te da su dale izjave koje su u ispravi zabilježene (t. 62. Preambule Uredbe). Javna isprava koja se osporava u državi članici podrijetla nema nikakvu dokaznu snagu u drugoj državi članici sve dok je postupak osporavanja pred nadležnim sudom u tijeku (čl. 59. st. 2. reč. 2. Uredbe).

Od osporavanja autentičnosti javne isprave, treba razlikovati osporavanje pravnih akata (poput, npr., ugovora o podjeli ostavine, oporuke ili ugovora o nasljeđivanju) ili pravnih odnosa (poput, npr., utvrđivanja nasljednika, njihovih dijelova ili drugih elemenata određenih prema mjerodavnom pravu za nasljeđivanje) koji su utvrđeni u javnoj ispravi (t. 63. Preambule Uredbe, čl. 59. st. 3. Uredbe). Pravi akti ili odnosi utvrđeni u javnoj ispravi osporavaju se pred nadležnim sudovima odnosno tijelima prema Uredbi br. 650/2012 o nasljeđivanju i prema pravu mjerodavnom u skladu s

³⁹ Tako, npr., v. odredbe o dokaznoj snazi javnih isprava u Zakonu o parničnom postupku Republike Hrvatske (Službeni list SFRJ, br. 4/77 – 35/91; Narodne novine RH, br. 26/91, 53/91, 91/92, 112/99, 88/01 – v. čl. 50. Zakona o arbitraži, 117/03, 88/05 – v. čl. 129. Zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona, 2/07 – v. Odluku USRH od 20. prosinca 2006., 84/08, 96/08 – v. Odluku USRH od 9. srpnja 2008., 123/08 – ispravak, 57/11, 148/11 – pročišćeni tekst, 25/13, 89/14 – v. Odluku USRH od 11. srpnja 2014. (u daljnjem tekstu: ZPP)) (v. čl. 230. ZPP).

⁴⁰ Usp. Dutta, A., *op. cit.* u bilj. 20, str. 20.

⁴¹ V. Prilog 2. Provedbene uredbe br. 1329/2014, posebice t. 4. Obrasca II (Prilog 2.) Provedbene uredbe br. 1329/2014.

poglavljem III. Uredbe (čl. 59. st. 3. reč. 1. Uredbe).⁴² Javna isprava koja se osporava nema u pogledu predmeta osporavanja (pravnog akta odnosno odnosa) dokaznu snagu u drugoj državi članici sve dok je postupak osporavanja pred nadležnim sudom u tijeku (čl. 59. st. 3. reč. 2. Uredbe).

U odnosu na sustav izvršenja odnosno proglašenja izvršivosti javne isprave, Uredba br. 650/2012 o nasljeđivanju propisuje primjenu istog sustav koji je uspostavljen za odluke o nasljeđivanju (čl. 60., čl. 45. – čl. 58. Uredbe).⁴³ To također vrijedi i za sudske nagodbe u nasljednim stvarima.⁴⁴

6. Europska potvrda o nasljeđivanju

Uvođenje Europske potvrde o nasljeđivanju predstavlja kvalitativni iskorak na području međunarodnog privatnog i postupovnog prava. Svrha je uvođenja Potvrde u olakšavanju pravnog položaja nasljednika, legatara, izvršitelja oporuke ili upravitelja ostavine. Njome se, naime, mogu koristiti nasljednici, legatari, izvršitelji oporuke ili upravitelji ostavine koji se u drugoj državi članici moraju pozvati na svoj status ili izvršavati svoja prava kao nasljednici ili legatari i/ili svoje ovlasti kao izvršitelji oporuke ili upravitelji ostavine (čl. 63. Uredbe).⁴⁵ Pritom Potvrda ne nadomješta unutarnje isprave koje se u državama članicama koriste za slične svrhe (čl. 62. st. 3. Uredbe); dakle, korištenje Potvrde nije obvezno (čl. 62. st. 2. Uredbe). Ako je, međutim, predočena Potvrda izdana u drugoj državi članici, tijelo kojem je ona predočena nije ovlašteno zahtijevati podnošenje odluke o nasljeđivanju, odnosno javnih isprava ili sudske nagodbe (t. 69. Preambule Uredbe). Problematici, stoga, mogu biti slučajevi u kojima su odluka o nasljeđivanju te Potvrda sadržajno proturječne budući da Uredba ne propisuje kojoj od njih dati prednost, posebice da bi (eventualno) Potvrda imala prednost u primjeni.^{46 47}

Potvrdu izdaju sudovi u smislu Uredbe br. 650/2012 o nasljeđivanju ili druga tijela odnosno osobe koje su nadležne u nasljednim stvarima (npr. javni bilježnik) u državi članici izdavanja, a čija se nadležnost određuje prema odredbama Poglavlja II. Uredbe (čl. 64. Uredbe). Prepušteno je, dakle, državi članici da odredi nacionalnim zakonodavstvom koja su tijela nadležna za izdavanje Potvrde. Pritom to ne moraju biti sudovi u smislu čl. 3. st. 2. Uredbe. Potvrda se izdaje na zahtjev ovlaštene osobe

42 Ako se pitanje koje se odnosi na pravne akte ili pravne odnose u nasljednim stvarima utvrđene u javnoj ispravi javi kao prethodno pitanje u postupku pred sudom (druge) države članice, tada je taj sud nadležan za to pitanje (čl. 59. st. 4. Uredbe).

43 Postoje pritom posebnosti u odnosu na razloge za pobijanje odluke o proglašenju izvršivosti javne isprave, a koje se sastoje u tome da je to moguće samo ako je izvršenje javne isprave u očitoj suprotnosti s javnim poretком države članice izvršenja (čl. 60. st. 3., čl. 61. st. 3. Uredbe).

44 U smislu Uredbe br. 650/2012 o nasljeđivanju, „sudska nagodba” podrazumijeva nagodbu u nasljednoj stvari koju je prihvatio sud ili koja je sklopljena pred sudom tijekom postupka (čl. 3. st. 1. h) Uredbe).

45 O problemu oko položaja vjerovnika te njihove ovlasti da zahtijevaju izdavanje Potvrde v. u: Ivanc, T.; Kraljić, S., *op. cit.* u bilj. 30, str. 259.

46 O tome v. i Popescu, D. A., *op. cit.* u bilj. 20, str. 103.

47 U Uredbi br. 650/2012 sadržane su odredbe o ispravku, izmjeni te opozivu Potvrde (čl. 71. Uredbe) te o privremenoj obustavi učinaka Potvrde (čl. 73. Uredbe).

(čl. 63. st. 1., čl. 65. st. 2. Uredbe), a obrazac na kojem se podnosi zahtjev kao i obrazac Potvrde sastavni su dijelovi Provedbene uredbe br. 1329/2014 (čl. 65. st. 2., čl. 67. st. 1. Uredbe).⁴⁸

Prema čl. 69. st. 1. Uredbe, Potvrda ima učinke u svim državama članicama te za to nije potreban poseban postupak njezina prihvaćanja. Ona nije javna isprava u smislu kako je određuje Uredba,⁴⁹ ali ima dokaznu snagu te se predmnijeva da istinito dokazuje elemente koji su utvrđeni prema mjerodavnom pravu za nasljeđivanje ili prema bilo kojem drugom mjerodavnom pravu za određene elemente (čl. 69. st. 2. reč. 1. Uredbe). Uz to, predmnijeva se da osoba koja je u Potvrdi navedena kao nasljednik, legatar, izvršitelj oporuke ili upravitelj ostavine ima status naveden u Potvrdi i/ili prava ili ovlasti navedene u Potvrdi, bez ikakvih uvjeta i/ili ograničenja prava ili ovlasti, osim onih navedenih u Potvrdi (čl. 69. st. 2. reč. 2. Uredbe).

Uredba br. 650/2012 o nasljeđivanju propisuje položaj i zaštitu trećih osoba u dobroj vjeri. Tako svaku osobu koja postupajući na temelju podataka iz Potvrde izvrši plaćanja ili prenese imovinu osobi navedenoj u Potvrdi kao ovlaštenoj prihvatiti plaćanja ili imovinu smatra se da je izvršila transakciju s osobom ovlaštenom prihvatiti plaćanja ili imovinu, osim ako zna da sadržaj Potvrde nije istinit ili nije svjesna neistinitosti zbog krajnje nepažnje (čl. 69. st. 3. Uredbe). Osim toga, ako osoba navedena u Potvrdi kao ovlaštena za raspolaganje ostavinom raspolaže tom imovinom u korist druge osobe, za tu drugu osobu se smatra, ako postupi na temelju podataka iz Potvrde, da je izvršila transakciju s osobom ovlaštenom za raspolaganje odnosnom imovinom, osim ako zna da sadržaj Potvrde nije istinit ili je nesvjesna te neistinitosti zbog krajnje nepažnje (čl. 69. st. 4. Uredbe).

Posebice treba istaknuti da je Potvrda valjana isprava za upis prijenosa imovine na temelju nasljeđivanja u upisnike države članice, poput zemljišnih knjiga. Međutim, budući da je postupak upisa propisan nacionalnim pravom države članice registra, država članica koja izdaje potvrdu trebala bi voditi računa o formalnim zahtjevima za upis propisanim pravom te države članice (čl. 69. st. 5., čl. 1. st. 2. k) i l); t. 68. Preambule Uredbe). Uz to, tijela nadležna za upis imovine u odgovarajuće upisnike mogu tražiti od osobe koja zahtijeva upis dodatne podatke ili dodatne isprave koje su potrebne prema pravu države članice u kojoj se vodi upisnik (poput, npr., isprave o plaćanju poreza) (t. 18. Preambule Uredbe).⁵⁰

7. Zaključak

Uredba br. 650/2012 o nasljeđivanju sadrži odredbe o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznanju ili prihvaćanju, izvršivosti i izvršenju odluka, javnih isprava i sudskih nagodbi u nasljednim stvarima te o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju. Promatrajući pravne odnose Hrvatske i Bosne i Hercegovine, Uredba će posebice biti od važnosti nakon punopravnog članstva Bosne i Hercegovine u EU u svim nasljednopravnim stvarima s prekograničnim elementom.

⁴⁸ V. Prilog 4. i 5. Provedbene uredbe br. 1329/2014.

⁴⁹ O pojmu „javna isprava“ u smislu Uredbe v. *supra ad 5*.

⁵⁰ O materijalnom području primjene Uredbe v. *supra ad 2*.

Unatoč iscrpnim odredbama o području primjene, kao i odgovarajućim obrascima za izdavanje Potvrde, primjena Uredbe br. 650/2012 o nasljeđivanju može biti (vrlo) izazovna, a na što ukazuju problemi koji se javljaju u (trenutno skromnoj) praksi nadležnih (hrvatskih) tijela, poput pitanja određivanja „uobičajenog boravišta“ te „prekograničnog elementa“ kod pojedinih nasljednopravnih stvari,⁵¹ ili pak okolnosti da Potvrda izdana u drugoj državi članici ne sadrži sve podatke potrebne za upis prava u odgovarajući (hrvatski) upisnik, najčešće zemljišnu knjigu, prema *lex fori*.

51 Poput pitanja bi li se radilo o nasljednopravnoj stvari s prekograničnim elementom u slučaju hrvatskog državljanina s uobičajenim boravištem u Republici Hrvatskoj iza kojega je ostala imovina u Republici Hrvatskoj, ali i u drugoj državi članici EU-a (npr. novac na (štednom) računu ili jedna nekretnina). Pritom su i nasljednici hrvatski državljani s uobičajenim boravištem u Republici Hrvatskoj.

**REGULATION (EU) NO 650/2012 ON JURISDICTION, APPLICABLE
LAW, RECOGNITION AND ENFORCEMENT OF DECISIONS AND
ACCEPTANCE AND ENFORCEMENT OF AUTHENTIC INSTRUMENTS
IN MATTERS OF SUCCESSIONS AND ON THE CREATION OF A
EUROPEAN CERTIFICATE OF SUCCESSION**

Summary

Freedom of movement within the European Union (EU) leads to the situations that an increasing number of persons move from one Member State to another for employment or life after retirement, and which can often result in, or actually results in, situations that EU citizens are owners of property in different Member States. In the event of the death of these persons, numerous issues on succession with cross-border element are opened. Hence, on 4 of July 2012 the Regulation No 650/2012 on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of decisions and acceptance and enforcement of authentic instruments in matters of succession and on the creation of a European Certificate of Succession was adopted (OJ EU L 201, 27 of July 2012).

In the paper, the opened issues regarding the application of the Regulation No 650/2012 on succession are analysed and discussed, including its rules on recognition or, where appropriate, the acceptance of decisions, authentic instruments and court settlements in matters of succession and the issuance, the content and effects of the European Certificate of Succession.

Keywords: succession with cross-border element, Regulation No 650/2012 on succession, recognition and enforcement of decisions on succession, European Certificate of Succession, procedure.